

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. IV. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

differentiam, aliosque gradus metaphysicos, possit etiam dari in Deo compositio rationis: Sed illa repugnat divinæ simplicitati, ut infra ostendemus: Ergo in attributis divinis non potest dari distinctio rationis, per modum excludentis & exclusi. Sequela Majoris probatur: Sicut compositio realis est unio extremorum, quæ realiter distinguuntur, ita compositio rationis, est unio plurimum rationum, seu conceptuum, quæ se invicem per rationem excludunt: Ergo si divina essentia, ejusque attributa, fundent plures conceptus objectivos se mutuò excludentes, præbent etiam sufficiens fundamentum ad compositionem rationis.

Confirmatur: Conceptus objectivi qui se mutuò excludunt, inter se comparantur, per modum actûs & potentia, perfectivi & perfectibilis; ut constat in genere & differentia, aliisque gradibus metaphysicis: Sed in Deo non possunt dari duo conceptus objectivi, qui ad invicem comparantur per modum actûs & potentia, perfectivi & perfectibilis; repugnat enim actui puro & infinito, ex se fundare aliquam potentialitatem in nostris conceptibus, sed tantum offerre summam eminentiam, quæ actibus nostris imperfectis adæquari non possit: Ergo illi repugnat fundare conceptus objectivos se mutuò excludentes.

§. III.

Duo corollaria notatu digna.

37. **E**X dictis inferes primò, quòd si divina attributa considerentur secundum rationem implicitam entis increati & infiniti, quam transcendentaliter includunt, omnia sunt æqualia; cum illa ratio entis increati sit unica, simplicissima, & indivisibilis, & in omnibus attributis eodem modo includatur. Si verò concipiantur secundum rationem explicitam, & per analogiam ad similes perfectiones, quæ reperiuntur in creaturis, sub hac ratione sunt inæqualia secundum quid, quatenus unum majorem exprimit perfectionem, quam alterum: v. g. intellectus majorem exprimit perfectionem, quam voluntas; & sapientia, quam scientia, vel ars; & ea quæ spectant ad lineam intellectualem, omnium perfectissimam, quam ea quæ pertinent ad voluntatem, & quæ se habent tanquam affectiones ad lineam intellectualem consequentes.

38. Inferes secundò: Attributa divina prædicari non solum identicè, sed etiam formaliter de essentia, & essentiam de attributis, & unum attributum de alio, tam in concreto, quam in abstracto. Prædicatio enim est vera & formalis, quando prædicatum essentialiter includitur in subiecto: Ergo si essentia divina essentialiter includitur in attributis, & attributa in essentia, & unum attributum in alio, poterunt formaliter de se invicem prædicari, tam in concreto, quam in abstracto.

Confirmatur: Cum Deus habeat ratione suæ infinitatis, quod habet ens ratione suæ transcendentia, eodem modo philosophandum est de attributis divinis, sicut de proprietatibus entis: Sed proprietates entis de se mutuò prædicantur formaliter, tam in abstracto, quam in concreto: illæ enim propositiones sunt veræ: *Ens est verum, verum est bonum*. Et istæ, *Ens est veritas, veritas est bonitas*: Ergo similiter istæ erunt veræ, & formales: *Deus est sapiens, vel sapientia; Deitas est iustitia: iustitia est misericordia*. De Tom. I.

A quo videri potest D. Bernardus serm. 80. in Cantica, & libro 3. de consideratione.

Dices: Si unum attributum possit de alio formaliter prædicari, poterit etiam dici, quòd unum attributum est aliud, v. g. quòd attributum iustitiæ, est attributum misericordiæ. Poterit etiam propria operatio unius, attribui alteri; & affirmari quòd voluntas intelligat, quòd intellectus amet, quòd misericordia puniat, quòd iustitia parcat &c. Sed hæc omnia sunt falsa & absurda: Ergo &c.

Respondeo negando sequelam Majoris: quando enim dico, *attributum misericordiæ*, tunc exprimo misericordiam formalissimè & reduplicativè, secundum rationem explicitam, & quatenus virtualiter à iustitia distinguitur: sub qua ratione, non est idem formalissimè cum iustitia; nec potest de illa prædicari, vel ejus operatio ei tribui: quod ut fiat evidentiùs, & plura sophismata quæ in hac materia fieri solent, faciliùs dissolvantur.

40. Adverte primò: Attributum quodlibet, posse concipi duobus modis in Deo. Primò prout appellat, & reduplicat proprium & explicitum conceptum, quem formaliter per modum veluti differentia dicit, & exprimit: quod est considerare ipsum, secundum quod actu exercet distinctionem virtuales ab altero attributo, eique veluti opponitur. Secundò potest considerari, non solum præcisè secundum quod reduplicat proprium conceptum, quem per modum differentia exprimit; sed absolutè secundum ea omnia quæ implicite etiam continet.

41. Adverte secundò: Distinctionem vel relationem rationis, duobus modis importari posse in aliquo prædicato: scilicet per modum puræ conditionis, vel per modum consignificati: v. g. in hac propositione, *homo est animal*, distinctio, vel relatio rationis inter gradum genericum & specificum, involuitur solum implicite, & per modum conditionis ad prædicationem requisita: quando verò dicitur, *animal est genus*, secunda intentio genericitatis, & distinctio rationis à gradu specifico, importatur explicitè, & per modum consignificati. His positis, dico quod licet unum attributum possit formaliter prædicari de alio, secundum rationem implicitam entis increati quam importat; non tamen secundum rationem explicitam, quam formaliter, & per modum differentia exprimit: quia in tali ratione explicita importatur formaliter, & per modum consignificati, distinctio virtualis unius attributi ab alio. Unde licet hæc propositiones: *misericordia in Deo est iustitia: bonitas est sapientia*, sint veræ, & formales; istæ tamen, *attributum misericordiæ est attributum iustitiæ: vel intellectus amat: voluntas intelligit*, sunt falsæ; quia in his formaliter exprimitur, & exercetur distinctio virtualis unius attributi ab alio, ac importatur in illis, non solum per modum conditionis ad prædicationem requisita, sed etiam per modum prædicati, vel consignificati: sicut in istis, *animal est genus: homo est species*.

§. IV.

Solvuntur objectiones.

42. **O**bjicies primò cum Nominalibus contra primam conclusionem. Attributa non magis distinguuntur ab essentia, quam relationes: Sed relationes ab essentia, ne ratione quidem distine-

L

guntur: Ergo nec attributa. Major constat ex paritate rationis. Minor probatur ex Concilio Rhemensi, sub Eugenio III. celebrato, in quo hæc verba habentur: *In Theologia, inter essentiam & personam, ratio non distinguat*: Ergo relationes, ne ratione quidem, ab essentia distinguuntur.

Respondeo concessâ Majori, negando Minorem. Ad cuius probationem dicendum, Concilium Rhemense, verbis in argumento relatis, proscribere errorem Gilberti, qui (ut testatur Ortho Frisingensis, Author illius temporis, qui acta illius Concilij conscripsit; & colligitur etiam ex variis locis D. Bernardi, qui illius Concilij Author præcipuus, & quasi mens fuit) distinguebat duplicem rationem: unam Mathematicam, quæ per mentem præcindit, & distinguit ea quæ non sunt in re distincta; aliam Theologicam, distinguentem ea solum quæ in re distincta sunt; & dicebat, relationes divinas esse Deo veluti extrinsecus affixas, ac proinde ab essentia divina, ratione non solum Mathematica, sed etiam Theologica, distinctas: id est, admittebat distinctionem in re, inter essentiam & personas, quam rationis Theologica appellabat. Ut ergo Concilium hunc errorem proscriberet, & hanc distinctionem rationis Theologica excluderet, dixit, *in Theologia inter essentiam & personas, ratio non distinguat*.

43. Objicies secundo contra secundam conclusionem. Quod sequitur ad aliud, non potest includi formaliter in illo; alioquin idem simul esset prius & posterius: Sed divina attributa consequuntur ad essentiam, veluti ejus affectiones, & proprietates; ut constat ex definitione attributi, supra à nobis exposita: Ergo non possunt includi formaliter in illa.

Respondeo distinguendo Majorem: Quod sequitur ad aliud, reali sequela, involuente distinctionem realem, non potest formaliter includi in eo, concedo: virtuali sequela importante solum distinctionem virtualem, subdistinguo: non potest includi in eo, explicitè, concedo: implicitè, nego: nam proprietates entis virtualiter ad essentiam ipsius consequuntur, & tamen in ea implicitè includuntur. Unde ad probationem Majoris dicendum est, idem sub conceptu explicito posse esse posterius secundum rationem, seipso sub conceptu implicito considerato: sicut patet in exemplo allato de proprietatibus entis.

44. Quæres pro complemento hujus disputationis, an distinctio rationis attributorum ab essentia, fiat non solum ab intellectu nostro, imperfectè cognoscente Deum; sed etiam ab intellectu Dei, & beatorum, videntium Deum ut est in se?

Respondent aliqui affirmativè: Quia (inquiunt) distinctio rationis resultat in objecto, per operationem cujuscumque intellectus, concipientis id quod est actu unum, ut plura virtualiter: unde cum intellectus Dei, & beatorum, essentiam & attributa divina, ut plura virtualiter concipiat, distinctionem rationis, quæ inter illa est, efformat.

Pars tamen negativa multò videtur probabilior: Quia distinctio rationis fit per diversos conceptus inadæquatos, qui immediatè & primariò terminantur ad diversas formalitates objecti: Sed nec Deus, nec beati, per visionem beatificam formant diversos conceptus inadæquatos,

A qui habeant pro objecto immediato attributa & essentiam, ut plura: Ergo non formant distinctionem rationis attributorum ab essentia. Major constat: ut enim antea exposuimus, distinctio rationis attributorum ab essentia duplex habet fundamentum, unum remotum, eminentiam scilicet & divinæ naturæ æquivalentis pluribus perfectionibus creatis aliud proximum, nempe limitationem intellectus creati, concipientis distinctis conceptibus inadæquatis, ea quæ in Deo sunt maximè unum & simplicissimum. Minor autem probatur: Beati enim cognoscunt Deum, ejusque relationes, & attributa, per ipsam essentiam divinam, gerentem vices speciei, non solum impressæ, sed etiam expressæ, seu verbi

B & conceptus, ut infra quæst. 12. ostendemus: unde cum illa sit unica, & simplicissima, unico indivisibili conceptu, Deum ut in se est, intuentur. Hanc rationem eleganter expendit S. Doctor quæst. 7. de potentia art. 6. his verbis: *Diversitatis ergo, vel multipliciter rationum ex nominum, causa est ex parte intellectus nostri, qui non potest pertinere ad illam Dei essentiam videndam, secundum quod in se est; sed videt eam per multas similitudines ejus deficientes, in creaturis, quasi in speculo, resultantes; unde si ipsam essentiam videret, non indigeret pluribus nominibus, nec pluribus conceptionibus*. Idem docet D. Bernardus libro 5. de consider. ubi ait: *Visus sum protulisse plura, sed unum est; unus Deus signatus est pro captu nostro, non pro suo statu, Divisus est hic, non ille, voces diversa, semitæ multæ; sed unum per eas significatur, unum queritur*. Et paulò post: *Nobis autem, quia non possumus cum Deo simplicitate contendere, dum contendimus apprehendere unum, occurrit veluti quadruplicatum: facit hoc speculum, & enigma, per quod solum videre datur: cum autem videbimus facie ad faciem, videbimus eum sicut est. Nec enim iam tunc fragilis acies mentis nostre, quantumlibet vehementer intendens, aliquatenus resiliet, desiliere in suam pluralitatem: colliget se magis, adunabit, conformabitque unitati illius, vel potius unitati illi, ut una uni facies respondeat faciei*.

C Ex quibus inferes, beatos per cognitionem quam habent extra Verbum, distinctionem rationis inter essentiam divinam, & attributa, vel inter ipsa attributa, posse efficere; quod oppositâ ratione probatur: quia scilicet non una, sed multiplex esse potest cognitio beatorum extra Verbum.

D Ad fundamentum verò primæ sententiæ facile respondetur, quod licet intellectus Dei, & beatorum, cognoscat essentiam divinam, & attributa, ut virtualiter plura, ex hac tamen cognitione distinctio rationis non resultat; quia ad illam requiritur, quò eminentia divinæ naturæ, diversis conceptibus inadæquatis attingatur: Deus autem qui seipsum perfectè intelligit, & comprehendit, unicam tantum rationem formalem sui format, scilicet Verbum suum: ideo dixit Regius Vates, *Semel locutus est Deus*; quia unicum suæ infinitæ perfectionis format conceptum: nos autem duo audimus, quia per rationem distinguimus divinas perfectiones; ob divinæ simplicitatis eminentiam, & intellectus nostri infirmitatem.

E